

Entrepreneurship

Eén van de conclusies in het slotdocument van het Nationaal Platform Globalisering luidde, dat startende ondernemers meer kansen moeten krijgen. En inderdaad, het Ministerie van Economische Zaken doet er veel aan. Met de campagne 'Onderneem 't maar', met een startersbeleid, met het sjoeren aan de vestigingswetgeving, met het propageren van de Bedrijfs Effecten Toets, enzovoorts. Ondernemen is niet vies meer in Nederland. En het erdoor resulterende geld en aanzien is nog maar een beetje vies. Dat is niet zo vreemd. Immers, 'het midden- en kleinbedrijf moet ons redden' is nu een veel gehoorde kreet. Dat Jan Kamminga het roept ligt voor de hand. Dat Alexander Rinnooy Kan en Jacques Delors het roepen is intrigerender. Een stijgende werkloosheid, een efficiëntie-operaties plegende overheid en een sanerend groot-bedrijfsleven doet hen kijken naar de residuele sector. Het mkb dus!

Hoewel de achterliggende gedachten goed zijn, is het knuffelen van het mkb, en van startende ondernemers in het bijzonder, onvoldoende om de wereldwijde concurrentieslag te doorstaan. Er wordt nog teveel gedacht in termen van 'omstructurering'.

Grote bedrijven vallen uiteen in kleinere, terwijl deze kleinere bedrijven elkaar horizontaal beconcurreren, en verticaal toelever- en uitbestedingsrelaties aangaan. Er zullen besparingen gerealiseerd worden door een grotere flexibiliteit. Er zal een grotere slagkracht op de markt ontstaan door meer dynamiek. En inderdaad, in veel OESO-landen neemt de gemiddelde ondernemingsgrootte af.

Een ander type omstructurering ontstaat als toetredingsbarrières worden verlaagd. Een gehele bedrijfstak kan daar gezonder van worden. Zittende ondernemers moeten alerter worden en te hoge prijzen verlagen, terwijl nieuwe ondernemers kleine vernieuwingen en verbeteringen introduceren. In dit licht is het huidige Nederlandse beleid gunstig omdat het de drempels voor nieuwe ondernemers verlaagt, wat betreft formele vestigingsvereisten en het verkrijgen van informatie over ondernemen en ondernemerschap.

Decentralisering of privatisering van overheids-taken is nog een type omstructurering. Hierbij worden markt-effecten gecreëerd die er voorheen niet waren. Dit moet leiden tot meer variatie (onderwijs), lagere kosten (gezondheidszorg), meer klantgerichtheid (telecommunicatie), enzovoorts.

Zoals gezegd, de omstructurering is zinvol, noodzakelijk zelfs. Maar voor investeren in de toekomstige welvaart is meer nodig. Opleiden is een belangrijke vorm van investeren. En wat doen wij om een toekomstige generatie top-ondernemers op te leiden? Enkelen daarvan zullen aan het roer staan van grotere ondernemingen. De meesten zullen aan het roer staan van kleine ondernemingen. Toekomstige kleine ondernemingen zullen nog meer dan nu het geval is, opereren in een internationale, op export georiënteer-

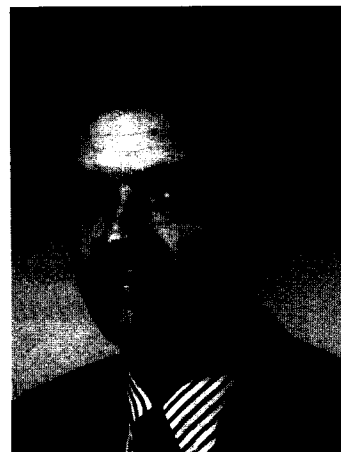
de omgeving waar technische mogelijkheden en vereisten snel veranderen. Zij zullen te maken krijgen met markten waarin snelheid en creativiteit beloond worden en samenwerkingsvormen snel wisselen. Waar is het entrepreneurship-onderwijs aan onze economische en bedrijfskundige faculteiten? Inderdaad, nergens!

Natuurlijk zijn er keuzevakjes, zijn er cursussen ondernemingsplannetje schrijven, zijn er part-time docenten, zijn er bijzondere leerstoelen. Aan de goede inzet van betrokkenen kan weinig worden afgedaan. Waar het om gaat is dat de beste studenten zich aangetrokken moeten voelen. En dat lukt alleen als entrepreneurship een plaats krijgt als afstudeerrichting, als er full-time leerstoelen worden opgericht, waar krachtige onderzoekprogramma's worden opgezet. Zo komt er invloed op het curriculum dat tot nu toe te veel is georiënteerd op een ideaal van twintig jaar geleden. En dat was een baan bij een groot bedrijf of de overheid.

Moet een toekomstige ondernemer het ondernemerschap in zich hebben? Ja liefst wel, maar het moet ook gestimuleerd worden. En daarnaast zijn er vele beheersmatige aspecten van het ondernemerschap die wel degelijk aangeleerd kunnen worden. Tot nu toe hebben de Amerikanen dat beter begrepen dan de Europeanen. In de Verenigde Staten zijn er zo'n 400 universiteiten met entrepreneurship-vakken, terwijl er 50 zijn met een mogelijkheid tot afstuderen in entrepreneurship. Hiertoe behoren ook Harvard, MIT, Stanford, UCLA¹.

De suggestie is nu wel duidelijk. Richt in Nederland drie full-time leerstoelen entrepreneurship op. Geef een duidelijke onderzoekopdracht mee, om academische respectabiliteit te verkrijgen. De geur van het ondernemingsplannetje-schrijven verdwijnt. En zo ontstaat er weer invloed op het curriculum.

Neveneffecten kunnen zijn, dat de verkaveling tussen de bedrijfseconomische vakken vermindert. Deze verkaveling bestaat bij de gratie van het feit dat er in grote ondernemingen stafafdelingen zijn met de desbetreffende specialiteit. Economische faculteiten kampen met teruglopende studentenaantallen. Wellicht geeft entrepreneurship nieuw elan. Een laatste neveneffect is er één op lange termijn. Succesvolle ondernemers zullen, eerder dan succesvolle functionarissen, bereid zijn (en de mogelijkheid hebben) om de universiteit waar zij opgeleid zijn te belonen. Ik doel hier uiteraard op toekomstige donaties. Economische faculteiten, onderneem eens wat!

A.R. Thurik

1. T. Engel, Ondernemerschapsonderwijs aan universiteiten, *Economisch bulletin*, nr. 4, 1993, blz. 31-35.